

HET LAATSTE HUIS

Als het ziekenhuis niets meer kan betekenen en thuis het eind afwachten geen optie is, is er steeds vaker de mogelijkheid om naar een hospice te gaan; een huis waar vrijwilligers zorgen voor terminaal zieken – en hun dierbaren. 'De hospice voelde als een warm bad.'

tekst Iris Vandemoortele – fotografie Simone Bär – de foto werd niet genomen in het Veerhuis

IN DE HOSPICE

De eerste keer dat ik bij het Veerhuis over de drempel stapte, was het om Charun te bezoeken. Charun was de Thaise buurman van mijn vriend, 53 jaar oud en altijd voorzien van een brede glimlach. Charun had aids, was doofstom en moederziel alleen na het overlijden van zijn vriend. Ik kwam er af en toe om samen tv te kijken, met handen en voeten gesprekken te voeren en voor hem te koken. Het laatste beviel Charun altijd maar matig – hij maakte zelf de heerlijkste curry's en stak zijn afkeer voor mijn pastaprobeersels niet onder stoelen of banken. Altijd met een glimlach, dat wel, want hij was een zonnig iemand. Er kwamen wel meer burens en wat kennissen over de vloer, maar buiten hen, zijn buddy en de wijkverplegers had Charun niemand. Zijn vriend was al een paar jaar dood en het had er alle tekenen van dat zijn familie in Thailand hem liever niet bij hen zag komen. Toen ik Charun leerde kennen, was zijn gezondheid nog redelijk, maar al snel ging het bergafwaarts. Gehuld in een dekentje zat hij dag in, dag uit op zijn bank te dutten en tv te kijken. De aids had hem in zijn klauwen, lang zou hij niet meer te leven hebben. Op een dag vertelde zijn buddy dat Charun naar een hospice zou gaan; een huis waar terminaal zieken tijdens hun laatste dagen, weken of maanden kunnen verblijven. De meeste bewoners zijn op leeftijd en hebben kanker, maar

in principe is iedere terminaal zieke er welkom, ongeacht leeftijd en achtergrond. Ik had nog nooit van een dergelijke instelling gehoord. Voor Charun leek het me een uitkomst. Hij had veel verpleging nodig en meer aandacht dan de paar burens en kennissen hem konden geven.

Ik had me geen duidelijke voorstelling van de hospice gemaakt. Maar de ziekenhuisachtige instelling met de bedrukte stemming die ik toch in mijn achterhoofd verwachtte, bleek het Veerhuis in ieder geval niet te zijn.

Warme sfeer

Hospice Veerhuis is gevestigd in een rustige straat in de Amsterdamse Pijp. Van de buitenkant lijkt het een normale woning, en aan de binnenkant ook. Er zijn vier kamers voor de bewoners, een gezellige keuken en een ruime woonkamer. Charun kreeg er een lichte kamer met uitzicht op de tuin. Het huis ademt een warme sfeer – door de inrichting, maar vooral door de medewerkers en vrijwilligers. Ze waren vol aandacht voor Charun. Communiceren met hem was geen gemakkelijke opgave, hij was doofstom, maar ze namen er alle tijd voor. Ze gingen uren bij zijn bed zitten als ze voelden dat hij graag gezelschap had. Charun was boeddhist en ze zorgden ervoor dat er kaarsjes konden branden bij zijn altaartje met het boeddhabeeld. Een paar vrijwilligers wisten veel van zijn geloof en lieten ook een boeddhistische geestelijke bij hem op bezoek komen. Er viel Charun in het Veerhuis meer liefdevolle verzorging ten deel dan hij ooit in de jaren ervoor had gehad. Hij heeft er goede laatste weken gehad.

Tijdens het verblijf van Charun heeft het Veerhuis diepe indruk op me gemaakt. Ondanks het verdriet dat er heerst, is het een aangename plaats. Er is meer tijd en aandacht voor de bewoners dan in een verpleeghuis of ziekenhuis mogelijk is. Zelfs meer dan thuis, want hoe groot de liefde ook is van eventuele familie of partner, er zijn grenzen aan wat zij op kunnen brengen – zelfs met behulp van thuiszorg. Dat is de reden waarom het Veerhuis is opgezet, hoor ik van Ineke Zweers (52) en Karin Jurgens (68). Zij zaten beiden in de initiatiefgroep die heeft besloten de hospice op te richten. Ineke is nu coördinator in het Veerhuis. Ze werkt er drieënhalve dag per week, evenals haar collega Fredy Blom. Karin zit in het bestuur en draait vrijwilligersdiensten. Beiden hebben een achtergrond in de thuiszorg. Karin: 'We merkten dat de zorg voor terminaal zieken thuis toch vaak niet voldoende is, dat de mantelzorgers en thuiszorg het niet kunnen bolwerken. Dan is de volgende stap om een omgeving te creëren die zo veel mogelijk als thuis is, en zo hebben we dit opgezet. Het Veerhuis is geopend in 2000 en was toen het derde "bijna-thuishuis" in Nederland. Inmiddels zijn er 63 van deze huizen.'

De oprichting ging niet zonder slag of stoot. De buurt wilde er aanvankelijk niets van weten en heeft zelfs een proces aangespannen om de opening van het Veerhuis

vaak komen als ze willen en kunnen zelfs overnachten. Ook voor hen staan de medewerkers van de hospice altijd klaar. De vader van Muriel van der Meer Mohr (33) is drie jaar geleden in het Veerhuis overleden en zij onderzocht er veel steun. 'De hospice voelde voor mij echt als een warm bad. Het was fijn om te weten dat er goed voor mijn vader werd gezorgd. Maar voor mij was er ook aandacht. De vrijwilligers zijn totaal niet opdringerig, maar letten er wel op hoe het met je gaat. Ze weten goed hoe ze moeten geruststellen en troosten en bewaren ondanks alles altijd hun geduld en warmte. Ze zijn goud waard.'

Hoever dankbaarheid de medewerkers ook ten deel valt, het moet zwaar zijn om zo vaak met de dood te worden geconfronteerd. Wat doen de mensen van het Veerhuis om hun gevoelens te verwerken? Karin: 'Ik fiets eerst terug naar huis, dat scheelt al een stuk. En ik leg het toch wel weer snel naast me neer, hoor. Je draagt de zorg na vier uur ook weer over aan de volgende vrijwilligers. Je doet het samen en je weet dat de bewoners in goede handen zijn. Dan neem je ook minder mee naar huis.' Dat geldt ook voor Ellen. 'Na die vier uur stap ik weer naar buiten en laat ik het los, hoe gek dat ook is. Ik ben erg begaan met de bewoners en de mensen eromheen, maar het is anders dan wanneer een eigen dierbare gaat overlijden. Wel neem ik momenten om erbij stil te staan en dat probeer ik vooral vanuit een positief oogpunt te

doen. Het stemt tot nadenken als je in korte tijd iemand heel intens hebt meegeemaakt en die dan weer los moet laten.' Voor coördinator Ineke maakt het Veerhuis een groter deel uit van haar leven dan voor vrijwilligers Karin en Ellen. 'In het begin heb ik wel gedacht: als ik het goed wil doen, moet ik hier 24 uur per dag zijn. Nu kan ik het loslaten. Als ik merk dat ik er toch te veel mee bezig ben thuis, neem ik een dagje vrij. Ik moet mezelf wel in bescherming nemen.'

Mysterie en machteloosheid

Ellen werkt pas anderhalf jaar als vrijwilliger, terwijl Ineke en Karin jarenlange ervaring hebben in de zorg voor terminale patiënten. Went het omgaan met de dood? Ineke: 'Voor mij niet. Ik denk er nog steeds over na, het is voor mij nog steeds een mysterie. De dood leert je veel over het leven en ik blijf leren.' Karin vindt dat bepaalde aspecten wél wennen. 'Vooral het omgaan met machteloosheid, want daar word je in het begin enorm mee geconfronteerd. Je kunt het iemand een beetje comfortabel maken of iemand een beetje minder angstig, maar dat is alles wat je kunt doen. Dat gevoel went en dan ben je al heel tevreden als iemand het laatste stukje goed heeft afgelegd.'

In de acht jaar dat het Veerhuis open is, zijn er bijna driehonderd mensen overleden. Een aanzienlijk getal, dat de gedachte oproept: worden al die mensen niet weer snel vergeten? Is het geen lopendebandwerk? Als ik bijna vier jaar na het overlijden van Charun op een avond langsga, blijkt dat ver van de waarheid te zijn. Ik herken van mijn bezoeken destijds Hansje, de vrijwilliger die op dat moment aan het werk is. Ze moet even nadenken, maar dan weet ze het weer: 'Die knappe Aziatische jongen, in kamer twee?' Later zit ik aan de keukentafel met Margriet, een vrijwilliger die haar eerste dienst had op de dag dat Charun overleed. Ze weet het nog heel goed – ook omdat ze toen op zijn kamer kaarsjes voor hem heeft gebrand en daarbij per ongeluk bijna het Veerhuis in lichterlaaie heeft gezet. Vrijwilliger Ellen Roelofs is er vanavond ook, maar zij was nog niet in de hospice werkzaam toen Charun er verbleef. Ik kan haar echter een foto laten zien: er worden albums bijgehouden met foto's van alle overledenen. Ik blader door de map. Van sommige bewoners zijn er foto's genomen in het Veerhuis, van anderen zijn er foto's in de bloei van hun leven. Sommigen zijn hoogbejaard, anderen ontstellend jong. Dan vind ik Charun, thuis poserend met een bloeiende kerstster in zijn handen. Staand voor zijn kast met boeddha's en Thaise prullaria lacht hij breed naar de camera. Hij had van zijn kleine woning een knus en kleurrijk thuis weten te maken. Maar soms is het ergens anders beter dan thuis. Dat heeft alles te maken met de mensen die er zijn. 🐾

*Informatie over het Veerhuis en donateurschap is te vinden op www.hospiceveerhuis.nl.
Informatie over vrijwilligerswerk in terminale zorg is te vinden op www.vptz.nl*